

18.12.2020

VN/22132/2020

LAUSUNTOPYYNTÖ VALTIONEUVOSTON TASA-ARVOPOLIITTINEN SELONTEKO

Johdanto

Tasa-arvopoliittinen selonteko koskee sukupuolten tasa-arvoa. Valtioneuvosto antoi ensimmäisen tasa-arvoselonteon eduskunnalle vuonna 2010. Nyt on uuden tasa-arvopoliittisen selonteon valmistelun aika. Tavoitteena on, että hallitus antaa selonteon eduskunnalle vuoden 2021 loppuun mennessä.

Sosiaali- ja terveysministeriö pyytää näkemyksiänne siitä, mitä kysymyksiä sukupuolten tasa-arvoa koskevan selonteon valmistelussa pitäisi ottaa huomioon ja millaisia kansallisia tavoitteita selonteossa pitäisi asettaa. Lausuntoja voivat antaa kaikki kansalaiset ja organisaatiot.

Suomalainen tasa-arvopoliittikka koskee kaikkien sukupuolten tasa-arvoa. Tasa-arvopoliitikassa otetaan huomioon sukupuolen lisäksi myös muut ihmisen asemaan yhteiskunnassa vaikuttavat erot, kuten esimerkiksi ikä ja etninen alkuperä. Suomalainen tasa-arvopoliittikka perustuu tasa-arvolakiin, Euroopan unionin oikeuteen, kansainvälisiin ihmisoikeussitoumuksiin, tasa-arvoselontekoon sekä hallituksen linjauksiin. Tasa-arvotyötä tehdään kaikissa ministeriöissä esimerkiksi ottamalla huomioon se, millä tavalla tehty päätös vaikuttaa eri sukupuoliin.

Sukupuolten tasa-arvo on ihmisoikeus ja perusoikeus. Julkisen vallan tehtävä on varmistaa sen toteutuminen. Käytännössä se tarkoittaa hyvää hallintoa ja päätöksentekoa, tasa-arvon edistämistä, yhtäläisten oikeuksien ja mahdollisuuksien turvaamista kaikille sekä syrjinnän poistamista.

Selontekoa valmistellaan työryhmässä, jossa ovat mukana sosiaali- ja terveysministeriö, oikeusministeriö, opetus- ja kulttuuriministeriö, työ- ja elinkeinoministeriö ja ulkoministeriö sekä joukko asiantuntijoita. Kokonaisuuden valmistelusta vastaa sosiaali- ja terveysministeriö. Selontekoa käsitellään tasa-arvoasioista vastaavan ministerin Thomas Blomqvistin johdolla valtiosihteereistä koostuvassa ryhmässä. Selonteon antamisesta päätetään aikanaan valtioneuvoston yleisistunnossa.

Mikä on tasa-arvopoliittinen selonteko?

Valtioneuvoston tasa-arvopoliittisessa selonteossa linjataan pitkän ajan kansalliset sukupuolten tasa-arvopoliittikan tavoitteet. Siksi selonteossa käsitellään toimintaympäristössä tapahtuvia muutoksia sekä niiden ennakoitavissa olevia vaikutuksia sukupuolten tasa-arvoon 2020-luvun loppuun saakka.

Selonteko laaditaan helppolukuiseksi ja saavutettavaksi. Vaikuttavuutta lisäävät tiivis muoto ja selkeät, mitattavissa olevat tavoitteet.

Tarkoituksena on, että selonteko ja sen valmistumisen jälkeen kehitettävä ja valtion eri hallinnonalat kattava sukupuolten tasa-arvon tilaa seuraava järjestelmä muodostavat yhtenäisen kokonaisuuden.

Tasa-arvo koskettaa ihmisen kaikkia elämänvaiheita ja kaikkea yhteiskunnan toimintaa Suomessa. Selonteon esivalmistelussa onkin käytetty välineenä jäsenystä, joka perustuu elämän eri alueisiin. Sen tarkoituksena on auttaa löytämään keskeisimmät muutokset toimintaympäristössä ja niiden vaikutukset kaikkien sukupuolten asemaan.

Teema-alueet:

- a) Hoito ja huolenpito
- b) Sivistyys, koulutus ja tiede
- c) Työ ja elinkeino
- d) Hyvinvointi, terveys ja elinolot
- e) Vapaus, koskemattomuus, turvallisuus ja yksityisyys
- f) Osallisuus
- g) Oikeusturva
- h) Valta ja resurssit

Vastausohjeet lausunnon antajille

Tarkoituksena on laatia tiivis ja vaikuttava selonteko. Se tarkoittaa, että asioita on asetettava tärkeysjärjestykseen. Vastatkaa napakasti alla esitettyihin kysymyksiin niille varatuissa kohdissa. Kaikkiin kysymyksiin ei tarvitse vastata.

Huomioitahan, että selonteko koskee kaikkien sukupuolten tasa-arvoa.

Ensimmäisessä osassa pyydetään näkemyksiä siitä, mitä tulevaisuuden tasa-arvokysymyksiä selonteossa pitäisi käsitellä. Toisessa osassa voitte ehdottaa, mitä kansallisia, pitkän ajan tasa-arvopoliittisia tavoitteita pitäisi selonteossa asettaa. Kolmannessa osassa voi tehdä esityksiä muun muassa lainsäädännön ja yksilön oikeussuojan kehittämiseksi. Lopuksi on varattu tilaa mahdollisille muille huomioille.

Lausuntoaika on neljä viikkoa. Lausunnot pyydetään antamaan **viimeistään perjantaina 22.1.2021 kello 16.15**. Vain määräaikaan mennessä saapuneet lausunnot otetaan huomioon.

Lausunnot annetaan lausuntopalvelu.fi -sivuston kautta. Niitä ei tarvitse lähettää erikseen sähköpostitse tai postitse.

Vastaajan täytyy rekisteröityä ja kirjautua lausuntopalvelu.fi-sivustolle. Tarkemmat ohjeet palvelun käyttämisestä löytyvät verkkosivulta www.lausuntopalvelu.fi kohdasta Ohjeet > Käyttöohjeet. Tukea palvelun käyttöönottoon voi pyytää osoitteesta lausunto.om@om.fi.

Kaikki lausunnot ovat julkisia ja ne julkaistaan lausuntopalvelu.fi -sivustolla.

Aikataulu

Lausuntoja voi jättää perjantaihin 22.1.2021 kello 16.15 asti.

Valmistelijat

Lisätietoa lausuntokierroksesta voi pyytää sähköpostitse osoitteesta tasy@stm.fi. Lisätkää aihekenttään maininta: Tasa-arvopoliittinen selonteko. Huomatkaa, että lausuntoa ei lähetetä sähköpostitse vaan se annetaan lausuntopalvelu.fi –sivuston kautta.

Kysymykset

Tulevaisuuden tasa-arvokysymykset

- 1) Tavoitteiden asettamiseksi on selonteossa tarkoitus käsitellä toimintaympäristössä tapahtuvia muutoksia sekä niiden ennakoitavissa olevia vaikutuksia sukupuolten tasa-arvoon. **Millaisia tulevaisuutta ennakoivia tasa-arvokysymyksiä tai ongelmia mielestänne pitäisi selonteossa painottaa?** Tarkasteltava aika on nykyhetkestä vuoteen 2030. Mainitkaa ja perustelkaa **enintään viisi** selkeää kysymystä. Mikäli mahdollista, sijoittakaa ne teemaotsikoiden alle sopivaksi katsomaanne kohtaan. Teema-alueet on esitelty edellä.

Tasa-arvopoliittiset tavoitteet

- 2) Marinin hallituksen tavoitteena on parantaa kunnianhimoisesti tasa-arvoa yhteiskunnassa ja nostaa Suomi tasa-arvon kärkimaaksi. **Mitkä mielestänne pitäisi olla Suomen kansalliset pitkän ajan tasa-arvopoliittiset tavoitteet**, jotka toteutuessaan veisivät Suomea tasa-arvoisemmaksi yhteiskunnaksi? Huomioikaa, että kysymys on tavoitteista, ei välineistä tai toimenpiteistä. Tarkasteltava aika on nykyhetkestä vuoteen 2030. Mainitkaa **enintään viisi** konkreettista, selkeää ja seurattavissa olevaa tavoitetta.
- 3) **Mitkä mielestänne pitäisi olla Suomen tasa-arvopoliittiset tavoitteet koskien Euroopan unionia ja kansainvälistä toimintaympäristöä?** Täsmentäkää ja perustelkaa, mikäli mahdollista.

Sukupuolten oikeudellinen asema

- 4) Lainsäädäntö on yksi merkittävä sukupuolten tasa-arvopolitiikan väline. **Miten lainsäädäntöä tai yksilön oikeussuojaa pitäisi mielestänne kehittää sukupuolten tasa-arvon lisäämiseksi?** Huomatkaa, että kysymys ei koske ainoastaan tasa-arvolakia.
- 5) Moniperusteisella syrjinnällä tarkoitetaan syrjinnän kohteeksi joutumista sukupuolen ja jonkin muun ominaisuuden perusteella. Se voi olla myös rakenteellista. **Mitkä moniperusteisen syrjinnän kysymykset mielestänne pitäisi ehdottomasti käsitellä selonteossa?**

Muut huomiot

- 6) Muuta mahdollisesti huomioitavaa?

Jakelu

AKAVA
A-klinikkasäätiö
Allianssi
Ammattiliitto Pro
Amnesty International
Aseistakieltäytyjäliitto
Asianajajaliitto
Barnvårdsforeningen
Demarinaiset
Eduskunnan miesverkosto
Eduskunnan naisverkosto
Eduskunnan oikeusasiamies
Eduskunnan tasa-arvoneuvosto
Eduskunnan vammaisasian yhteistyöryhmä
Ehkäisevä päihdetyö EHYT
Elatusvelvollisten liitto
Elinkeinoelämän Keskusliitto EK
Elinkeinoelämän tutkimuslaitos ETLA
Eläketurvakeskus
Eläkkeensaajien keskusliitto
Ensi- ja turvakotien liitto
Etnisten suhteiden neuvottelukunta ETNO
Eurooppalaiset ry
Exit ry
Feministinen puolue
Fingo
Hanken, Management and Organisation
HEUNI
Ihmisoikeuskeskus
Ihmisoikeusliitto
Insinööriliitto
Julkisten ja hyvinvointialojen liitto JHL
Julkis- ja yksityisalojen toimihenkilöliitto JyTy
Kansalaisjärjestöjen ihmisoikeussäätiö KIOS
Kansallinen Kokoomus
Kasvatuksen ja koulutuksen oikeudenmukaisuuden ja tasa-arvon tutkimuskeskus AGORA
KD Naiset
KD nuoret
Kehitysvammaliitto
Keskuskauppakamari
Keskustanuoret
Kirkon työmarkkinalaitos
Kokoomuksen Nuorten Liitto
Kokoomusnaiset
Kuntaliitto
Kuntatyönantajat KT
Kurdiliitto

Kynnys ry
Lakimiesliitto
Lapsiasiainvaltuutettu
Lastensuojelun Keskusliitto
Liikenne- ja viestintäministeriö
Liike Nyt
Liikkeen Naiset
Maa- ja metsätalousministeriö
Mannerheimin lastensuojeluliitto
Miehet ry
Mielenterveyden keskusliitto
Miesjärjestöjen keskusliitto MJKL
Miessakit ry
Miesten tasa-arvo ry
Monika-Naiset liitto
Monimuotoiset perheet –verkosto
Naisasialiitto Unioni
Naisjärjestöjen keskusliitto NJKL
Naisjärjestöt yhteistyössä NYTKIS
Naisten Linja
Nuorisotutkimusseura
Oikeusministeriö
Oikeuspoliittinen yhdistys Demla
Omaishoitajaliitto
Opetusalan Ammattijärjestö OAJ
Opetushallitus
Opetus- ja kulttuuriministeriö
Pakolaisneuvonta
Palkansaajien tutkimuslaitos
Palvelualojen ammattiliitto PAM
Palvelualojen työnantajat PALTA
Pelastusarmeija
Perheyritysten liitto
Perussuomalaiset
Perussuomalaiset Naiset
Perussuomalainen Nuoriso
Plan International Suomi
Pro-tukipiste
Puolustusministeriö
Raiskauskriisikeskus Tukinainen
Rauhankasvatusinstituutti
Romaniasiaain neuvottelukunta RONK
Rusetti – Vammaisten naisten valtakunnallinen yhdistys
Saamelaiskäräjät
Saamelaisneuvosto
SámiSoster ry
Sateenkaariperheet
SETA
Siirtolaisinstituutti
Sisäministeriö

Sitra
Sosialidemokraattiset Nuoret
STTK
Sukupuolen moninaisuuden osaamiskeskus
Sukupuolen tutkimuksen seura
Sukupuolentutkimuksen valtakunnallinen verkosto HILMA
Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK
Suomen Ekonomit
Suomen Keskusta
Suomen Keskustanaiset
Suomen Kristillisdemokraatit
Suomen Kuntaliitto
Suomen Luonnonsuojeluliitto
Suomen lähi- ja perushoitajaliitto SuPer
Suomen Nuorisovaltuustojen Liitto
Suomen Pakolaisapu
Suomen somalialaisten liitto
Suomen Sosialidemokraattinen puolue
Suomen Vanhempain liitto
Suomen Venäjänkielisten Yhdistysten Liitto
Suomen YK-liitto
Suomen YK-nuoret
Suomen ylioppilaskuntien liitto SYL
Suomen Yrittäjät
Svenska folkpartiet i Finland
Svenska Kvinnoförbundet
Svensk Ungdom
Tasa-arvoasiain neuvottelukunta TANE
Tasa-arvotiedon keskus THL
Tasa-arvovaltuutettu
TEHY
Tekniikan Akateemisten Liitto TEK
Teknologiateollisuus ry
Teollisuusliitto
Terveiden ja hyvinvoinnin laitos
Tietosuojavaltuutettu
Trasek ry
Tulevaisuuden tutkimuskeskus
Työ- ja elinkeinoministeriö
Ulkoministeriö
UN Women Suomi
Vailla vakituista asuntoa ry
Valtion työmarkkinalaitos
Valtionvarainministeriö
Vammaisfoorumi
Vammaisten henkilöiden oikeuksien neuvottelukunta VANE
Vanhustyön keskusliitto
Vasemmistoliitto
Vasemmistonaiset
Vasemmistonuoret

Veronmaksajien keskusliitto
Vihreä liitto
Vihreät Naiset
Vihreät Nuoret
Väestöliitto
Yhden Vanhemman Perheiden Liitto
Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunta
Yhdenvertaisuusvaltuutettu
Ympäristöministeriö
Åbo Akademi, ihmisoikeusinstituutti

Tanja Auvinen
johtaja
sosiaali- ja terveysministeriö